

**СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ ПАРАДИГМИ
ПІДГОТОВКИ ОХОРОНЦІВ ПРАВОПОРЯДКУ
В ХАРКОВІ В ПЕРШІ РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ
УКРАЇНИ
(1991-2001 РР.)**

До 100-річчя підготовки правоохоронців у Харкові

БАНДУРКА Олександр Маркович - доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України

УДК 351.74:338.2(-91) «1991-2001»

*В статті аналізуються основні аспекти підготовки захисників громадського порядку в Харкові за перші 10 років незалежності держави Україна, освітається сутність нової парадигми цієї підготовки, її реалізація на прикладі Харківського національного університету внутрішніх справ. В на-
стоящее время Україна переживає глибокі соціально-економічні та політичні зміни. Ці фундаментальні зміни в громадсько-політичній житті пов'язані з реформою судової системи, органів внутрішніх справ, становленням національної поліції. Концепція розвитку поліції не-
посередньо фокусується на вивченні та використанні внутрішнього та міжнародного досвіду в організації та діяльності поліції та міліції. Інтересний досвід в цьому плані був накоплен в перше десятиліття не-
залежності України в Харкові, де була розроблена та почала реалізовуватися нова парадигма підготовки охоронців правопорядку. Сутність її заключалась в тому, що, во-первых, почалась підготовка саме національних, українських кадрів правоохоронителів. Во-вторых, ця підготовка почала здійснюватися вперше в Харкові в вищому навчальному закладі. В-третьих, таким заведе-
нням вперше на постсоветском просторі став університет внутрішніх справ, який забезпечував багатоглибкість, потужність та комплексність підготовки охоронців правопорядку. Указанная проблема детально не аналізувалась.*

*Ключевые слова: Украина, годы независи-
мости, Харьковский национальный универси-
тет внутренних дел, подготовка кадров, охра-
на общественного порядка.*

У статті аналізуються основні аспекти підготовки охоронців громадського порядку в Харкові за перші 10 років незалежності Української держави, висвітлюється сутність нової парадигми цієї підготовки, її реалізація на прикладі Харківського національного університету внутрішніх справ.

Постановка проблеми

У нинішній час Україна переживає глибокі соціально-економічні та політичні зміни. Ці фундаментальні зміни у суспільно-політичному житті пов'язані з реформою судової системи, органів внутрішніх справ, становленням Національної поліції і спрямовані на забезпечення надійного захисту особистості, суспільства і держави від злочинних посягань. Концепція розвитку поліції безпосередньо фокусується на вивченні і використанні внутрішнього і міжнародного досвіду в організації та діяльності поліції та міліції. Цікавий досвід у цьому плані було накопичено у Харкові за перше десятиріччя незалежності України, де була розроблена та почала реалізовуватися нова парадигма підготовки охоронців правопорядку. Сутність її полягала в тому, що, по-перше, почалась підготовка саме національних, українських кадрів правоохоронців. По-друге, ця підготовка почала здійснюватися вперше

в Харкові у вищому навчальному закладі. По-третє, таким закладом вперше на пострадянському просторі став університет внутрішніх справ, який забезпечував багатопрофільність, глибину та комплексність підготовки охоронців правопорядку.

Стан наукової розробки проблеми

Вказана проблема детально не аналізувалася. Деякі її аспекти висвітлювалися у книзі «Харківський національний університет внутрішніх справ. Ювілейне видання», що вийшла 2015 року за активної участі автора даної публікації [1]. Тому актуальним є питання: «Як усе це було і що вдалося зробити за перші 10 років?»

Виклад основного матеріалу

29 листопада 1990 р. Верховна Рада УРСР ухвалила постанову «Про невідкладні заходи по зміцненню законності та правопорядку в республіці», якою передбачалося відкрити у Харкові вищий навчальний заклад МВС. Понад рік тривали пошуки оптимальних форм реалізації цього рішення та здійснювалася відповідна підготовча робота.

Подальший розвиток міліцейського навчального закладу в Харкові пов'язано з проголошенням Україною державної незалежності та необхідністю у цих умовах подбати про підготовку власних кадрів, адже протягом десятиріч переважна більшість фахівців для органів внутрішніх справ України готувалася поза межами республіки (наприклад, слідчих готувала Волгоградська вища слідча школа працівників у сфері економічної безпеки – Горківська Вища школа міліції (нині Нижній Новгород)). Єдиним вищим навчальним закладом цієї системи в Україні була Київська вища школа міліції МВС СРСР з трьохрічною формою навчання, що було явно недостатнім для підготовки повноцінного фахівця. Таким чином, у нових умовах цілком очевидною стала необхідність створення сучасного відомчого навчального закладу, діяльність якого була б спрямована, насамперед, на підготовку кваліфікованих юристів-слідчих та оправних працівників для органів внутрішніх справ.

У цей час був створений Спеціальний факультет Харківського юридичного інституту, головним напрямком роботи якого стала підготовка кадрів, здатних виконувати специфічні функції, спеціалістів, які поєднували б у собі фундаментальну загальноправову підготовку із суто професійними практичними навичками та вміннями. Згідно з постановою Ради Міністрів СРСР від 15 серпня 1990 р. № 819 «Про вдосконалення системи підготовки кадрів для органів внутрішніх справ» на спецфакультет із 25 серпня 1991 р. було переведено 115 студентів, які закінчили III курс Української юридичної академії й виявили бажання вступити на службу в органи внутрішніх справ. Вони атестувалися в офіцерський склад та отримали спеціальні звання. Було здійснено також набір на I курс [2, Арк. 24, 230].

Процес становлення вищого навчального закладу тривав досить активно. Наказом Міністерства освіти та МВС України № 8/7 від 9 січня 1992 р. на базі Спеціального факультету МВС при Українській юридичній академії з метою підготовки юристів для роботи в органах внутрішніх справ було створено самостійний Харківський інститут внутрішніх справ за двома формами навчання – денною та заочною. Передбачалося приймати у Харківський інститут внутрішніх справ осіб відповідно до Закону України «Про міліцію» й «Положення про проходження служби рядовим та начальницьким складом органів внутрішніх справ», які мають середню освіту, здатні за своїми діловими та моральними якостями, станом здоров'я та фізичною підготовкою виконувати покладені на них завдання. Інституту було надано статус юридичної особи, його діяльність повинна була здійснюватися на підставі власного статуту. На МВС покладалося утримання на своєму балансі навчально-матеріальної бази інституту, забезпечення її розвитку, виділення необхідних штатів постійного та перемінного складу і здійснення прямого фінансування діяльності інституту.

Враховуючи складність та обсяг питань становлення Харківського інституту внутрішніх справ, а також із метою зміцнення його матеріально-технічної бази, координації навчального процесу й практичної ді-

яльності органів внутрішніх справ наказом МВС України № 146 від 16 березня 1992 р. обов'язки керівництва ХІВС були покладені на автора даної статті, тоді народного депутата України і начальника Управління внутрішніх справ Харківської області генерал-лейтенанта міліції О. М. Бандурку.

До інституту було переведено значну кількість тих курсантів-громадян України, які навчалися у вищих навчальних закладах колишньої системи МВС СРСР поза межами України і висловили бажання повернутися на батьківщину, а також студентів Української юридичної академії наборів 1989, 1990 й 1991 рр., які побажали продовжувати навчання в ХІВС. Крім викладачів, що раніше працювали на Спеціальному факультеті, до інституту прийшли фахівці з Національної юридичної академії України, Харківського державного університету, Харківського державного технічного університету радіоелектроніки й інших провідних навчальних закладів. Згідно зі штатним розписом на 1992 р. були утворені кафедри гуманітарних дисциплін, цивільно-правових дисциплін, оперативно-розшукової діяльності та спеціальної техніки, кримінального права і процесу, адміністративного права і адміністративної діяльності, економічного аналізу й обліку, криміналістики, правових основ підприємницької діяльності, іноземних мов, тактико-спеціальної і мобілізаційної підготовки, а також бойової та фізичної підготовки [4, Арк. 49].

Наказом МВС України від 26 лютого 1992 р. № 92 «Про затвердження штату і лімітів штатної чисельності Харківського інституту внутрішніх справ» набір на денну форму навчання встановлювався у кількості 250 осіб, на заочну – 150 осіб, також передбачалося відкриття ад'юнктури із зарахуванням до її складу трьох осіб з перспективою розширення. Одразу ж особлива увага була приділена вирішенню соціальних питань для викладачів новоутвореного інституту: виділення коштів для участі в будівництві житла для професорсько-викладацького складу, виділення для них же путівок у санаторії, прийняття для обслуговування в медичних закладах, користування дитячими садками системи МВС та ін.

Наказом МВС України від 30 грудня 1992 р. № 747 ліквідовувалося училище професійної підготовки УВС Харківської області, а все його майно передавалося Харківському інституту внутрішніх справ [5, Арк. 24].

Головною метою організації ХІВС було створення такого відомчого вищого навчального закладу, який мав би потужний науковий потенціал і міг би готувати працівників практично всіх служб, що існували тоді в органах внутрішніх справ. Спочатку це був єдиний такий навчальний заклад в Україні, та й у світі. Проте досягнення Харківського інституту внутрішніх справ були такими переконливими, що через деякий час досвід його роботи перейняли інші країни. Першим таким ВНЗ став Санкт-Петербурзький університет МВС Російської Федерації, а згодом і Московський, потім подібні ВНЗ були створені в Молдові, Литві та Латвії. На відміну від попередніх періодів, не Україна копіювала російський чи зарубіжний досвід, а навпаки, Росія й інші країни колишнього СРСР узяли за зразок український досвід.

У 1992 р., коли Харківський інститут внутрішніх справ ще тільки утворився, у ньому працювало, в тому числі і за сумісництвом, 4 доктори та 13 кандидатів наук [6, с.4], а вже через рік в інституті працювали 9 докторів та 23 кандидати наук.

Навчання курсантів здійснювалося на трьох факультетах. Наказом МВС України № 15 від 15 січня 1993 р. був створений слідчо-криміналістичний факультет.

Із самого початку своєї діяльності Харківський інститут внутрішніх справ почав надавати методичну допомогу іншим навчальним закладам системи МВС, готувати для них через свою ад'юнктуру науково-педагогічні кадри (з 1992 р. за 6 спеціальностями), розробляти та видавати підручники й іншу навчальну літературу.

З 17 листопада 1993 р. Інститут внутрішніх справ став самостійним вищим навчальним закладом – Харківським інститутом внутрішніх справ МВС України. Головним управлінням акредитації закладів освіти інститут було занесено до Державного реєстру закладів освіти України й надано ліцензію на право здійснення освітньої діяльності за III рівнем акредитації за спеціаль-

ністю «правознавство» з обсягом прийому 675 осіб [7, с. 20]. Звіт Харківського інституту внутрішніх справ за 1993 р. містить таку інформацію щодо кадрового складу: докторів наук, професорів – 16; кандидатів наук, доцентів – 63.

Провідними напрямками науково-дослідної діяльності Інституту у 1992–1993 рр. були такі: дослідження фундаментальних і прикладних проблем юриспруденції, психології, інформатики та інших наук, питань охорони правопорядку, теорії та практики боротьби із злочинністю; підготовка навчальних і навчально-методичних посібників, текстів лекцій, виконання дослідних робіт, спрямованих на вдосконалення навчального процесу; вивчення й узагальнення досвіду органів внутрішніх справ України та зарубіжних держав; участь у розробці й обговоренні проектів законів, підзаконних актів, вивчення практики їх застосування; підготовка кандидатських і докторських дисертацій.

Учені Інституту зробили значний внесок у розробку концепції та основних положень проекту Конституції України. Ця робота одержала визнання з боку керівництва республіки, Верховної Ради України, широкої юридичної громадськості та народних депутатів України. Крім того, співробітники інституту брали участь у розробці проектів законів України «Про Конституційний суд», «Про громадянство», «Про міліцію», «Про прокуратуру», зокрема лише у 1992–1993 рр. вони узяли участь у розробці й рецензуванні понад 30 проектів законів. Безпосередньо до законотворчого процесу були залучені ректор О. М. Бандурка, професор О. А. Пушкін (очолював групу з розробки Цивільного кодексу України), доцент О. К. Безсмертний (входив до складу робочої групи з підготовки Адміністративного кодексу) та доктор юридичних наук О. Н. Ярмиш (був науковим консультантом комісії Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю).

У травні 1994 р. Міністерство освіти України ухвалило рішення про розширення освітянської діяльності Харківського інституту внутрішніх справ. Інституту було надано право підготовки фахівців за спеціаль-

ностями «Правознавство», «Правоохоронна діяльність», «Фінанси і кредит», «Бухгалтерський облік, контроль і аналіз господарської діяльності», «Психологія. Практична психологія в правоохоронній сфері», «Соціальна робота. Прикладна соціологія», «Управління персоналом. Економіка і управління соціально-культурною сферою», «Комп'ютерні системи обробки інформації та управління», «Охорона навколишнього середовища. Менеджмент природно-охоронної справи». Завдяки заходам, ужитим керівництвом інституту, в найскрутніші часи економічних негараздів перехідного періоду в історії України в інституті вдалося не лише зберегти кращі науково-педагогічні кадри Харківщини, а й розпочати підготовку нової генерації науковців, налагодити роботу ад'юнктури та 5 спеціалізованих учених рад.

У січні 1993 р. відповідно до рішення Міністерства освіти і науки України була створена Вчена рада Харківського інституту внутрішніх справ. Перше її засідання відбулося 6 січня 1993 р. До складу цієї ради спочатку входило 29 осіб – представників керівного та професорсько-викладацького складу Харківського інституту внутрішніх справ. Першим головою Вченої ради став О. М. Бандурка.

Таким чином, Харківський інститут внутрішніх справ МВС України за стислі терміни перетворився на провідний вищий заклад освіти не лише системи МВС, а в цілому України, і вже у 1994 р. сформувалися об'єктивні передумови для зміни його статусу. Харківський інститут внутрішніх справ вийшов на новий, вищий – уже університетський рівень організації навчального закладу. Для розгляду питання про створення університету необхідно було попередньо узгодити проект постанови уряду, крім МВС України, з Міністерством освіти, Міністерством економіки та низкою структурних підрозділів Кабінету Міністрів України. Ректор інституту заручився листом підтримки від 55 народних депутатів, представника Президента України в Харківській області О. С. Масельського та Харківської міської ради. Позитивну роль відіграла також підтримка тодішнього віце-прем'єр-міністра з гуманітарних питань І. Ф. Кураса. Зокрема,

серед народних депутатів України підтримали створення університету О. О. Дьомін, В. В. Мухін, В. І. Суслов, А. В. Бородіч, І. Г. Білас, В. М. Недригайло, В. О. Євдокимов, І. Р. Юхновський, В. Л. Мусіяка та інші. Коли пропозиція про створення університету ще тільки обговорювалась і постало питання про його назву, з цього приводу висловлювалися різні думки, наприклад «Східноукраїнський», «Слобожанський», «Харківській правовий», але зупинилися на короткій назві – «Університет внутрішніх справ» [8, с.36-37].

Успіхи у роботі з підготовки кваліфікованих кадрів і високі темпи всебічного розвитку молодого навчального закладу стали підставою для його переведення на вищий, якісно новий рівень. Постановою Кабінету Міністрів України від 22 листопада 1994 р. № 787 за підписом Прем'єр-міністра України В. А. Масола та Міністра Кабінету міністрів України В. П. Пустовойтенка Харківському інституту внутрішніх справ було надано статус університету [9, с.6].

Брак підготовлених кадрів для міліції на початку 1990-х років змусив керівництво університету розширити мережу заочного навчання. Так виникли наші відділення у Полтаві, Мелітополі, Євпаторії та в інших містах України.

На 1995 р. штатна структура Університету нараховувала 1345 осіб постійного складу, зокрема вищого начальницького складу – 1, старшого та середнього начальницького складу – 804, молодшого й рядового начальницького складу – 116, керівників, фахівців, службовців та робітників – 424 [7, с.22]. В Університеті для поглиблення спеціальної підготовки фахівців-правоохоронців були відкриті нові факультети. У 1994 р. заочне відділення було реорганізоване у факультет заочного навчання. У 1995 р. був створений факультет громадської безпеки для підготовки фахівців за спеціальністю «Правоохоронна діяльність». У 1996 р. був започаткований факультет права та підприємництва.

Університет став піонером організації довузівської підготовки в системі МВС України як складової багатоступеневої освіти. 30 серпня 1995 р. при Університеті внутрішніх справ було створено Юридичний ліцей,

який здійснював навчання для здобуття повної загальної середньої освіти з поглибленою юридичною та посиленою фізичною підготовкою й правоохоронною орієнтацією дітей, батьки яких – працівники органів внутрішніх справ, що загинули чи отримали каліцтво під час боротьби зі злочинністю та охорони громадського порядку працівниками органів внутрішніх справ, а також інших обдарованих дітей. Перших ліцеїстів Юридичний ліцей при Національному університеті внутрішніх справ прийняв на навчання у вересні 1995 р. (до занять приступили 72 юнаки). Термін навчання було визначено у 3 роки. Ліцей став першим таким закладом у системі МВС України.

У 1996 р. розпочав роботу Інститут перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників ОВС, створений на виконання Комплексної цільової програми боротьби зі злочинністю на 1996–2000 рр. У ньому здійснювались перепідготовка та навчання працівників органів внутрішніх справ з усіх регіонів України.

Крок за кроком, з року в рік університет успішно наближався до міжнародних стандартів організації вищої освіти. Цей процес був пов'язаний зі змінами форм підготовки фахівців і відповідним реформуванням структури вищого навчального закладу. 9 травня 1999 р. Державна акредитаційна комісія видала Університету сертифікат про проходження акредитації за IV рівнем.

У 1999 р. на 9 факультетах університету навчалася понад 7000 курсантів та слухачів здійснювалася підготовка фахівців за 8 спеціальностями та 12 спеціалізаціями. Навчальний процес забезпечувала 41 кафедра, де працювало понад 410 викладачів, серед них 36 професорів і докторів наук, понад 160 доцентів і кандидатів наук. Це дало змогу знову підвищити статус Університету як вищого навчального закладу. В Указі Президента України Л. Д. Кучми від 2 березня 2001 р. № 125 «Про надання статусу Національного Університету внутрішніх справ» указувалося: «Ураховуючи вагомий внесок Університету внутрішніх справ (м. Харків) у підготовку висококваліфікованих кадрів для правоохоронних органів, беручи до уваги загальнодержавне та міжнародне ви-

знання результатів його діяльності, постановляю: «Надати Університету внутрішніх справ статус національного і надалі іменувати його – Національний Університет внутрішніх справ».

Що стосується осмислення змісту поняття «національний», то, якщо мати на увазі саме Харківський університет внутрішніх справ, ця символічна значущість не обмежується лише офіційним статусом, її слід розуміти ще й у територіальному контексті. І в цьому розумінні ВНЗ є скоріше загальнонаціональним, адже його численні структурні підрозділи були розташовані, крім Харкова, у багатьох містах України.

У 2001 р. було створено єдиний на той час в Україні спеціальний факультет для підготовки фахівців для міжнародних миротворчих місій і цивільної поліції ООН. Факультет здійснював підготовку працівників органів внутрішніх справ за спеціальністю «Міжнародна правоохоронна діяльність». Випускники факультету готувалися для роботи в підрозділах органів внутрішніх справ, які відповідали за розкриття та розслідування транснаціональних злочинів, а також злочинів, що були скоєні громадянами України за кордонами держави й іноземними громадянами на території нашої держави та для роботи за кордоном, згідно з міжнародними договорами України.

16 листопада 2001 р. постановою Кабінету Міністрів України у складі Національного університету внутрішніх справ були створені Кримський та Одеський юридичні інститути, 13 березня 2002 р. – Херсонський юридичний інститут, 21 серпня 2003 р. – Кіровоградський юридичний інститут. З травня 2001 р. у складі університету діє Сумська філія. Завдяки такій комплексній структурі виникла можливість формування єдиної освітньої політики, наукової кооперації та створення єдиних навчальних планів.

Невдовзі Університет став багатопрофільним. Ця багатопрофільність полягала в тому, що в ньому готувалися фахівці за різними напрямками підготовки: працівники слідчих апаратів, служб кримінальної міліції, підрозділів по боротьбі з незаконним обігом наркотиків, зі злочинами в інформаційній сфері, у справах неповнолітніх, проти-

дії економічній злочинності. В університеті готували, крім юристів широкого профілю, також економістів, фінансистів, психологів, соціологів, програмістів та інших. Це давало змогу курсантам або студентам після проходження основного курсу навчання вступити до магістратури чи ад'юнктури, тобто пройти шлях від ліцеїста до професора або академіка. На першому етапі розвитку Університету до роботи залучалися фахівці з цивільних ВНЗ, а за 10 років щорічно в ньому захищалося 5–6 докторських і 30–35 кандидатських дисертацій. Щоб оцінити, багато це чи мало, можна навести таку цифру: 10–15 % кандидатських і докторських дисертацій з юриспруденції по Україні в цілому у ці роки захищали саме наші фахівці [6, с.4].

Університет внутрішніх справ успішно реалізує ще один зміст назви «національний» – він розширює свої міжнародні контакти й здійснює представництво української відомчої науки й освіти на міжнародному рівні. Уже в 1998 р. було розпочато перший великий міжнародний проект, покликаний виявити причини, соціологічні чинники та механізми розповсюдження наркотиків серед молоді, який здійснювався протягом трьох років спільно з Німеччиною та Іспанією. Показовим у цьому плані став 2001 р., коли вчені Університету розпочали роботу в декількох багаторічних дослідницьких проектах. Того ж року успішно було виконано п'ять масштабних міжнародних наукових проектів з актуальних проблем правоохоронної діяльності за кошти зарубіжних донорських фондів. Міжнародні науково-практичні заходи, які проводилися Університетом, підтверджують його вагомий авторитет у науковому світі та світі фахівців практичних підрозділів ОВС.

Література

1. Харківський національний університет внутрішніх справ. Ювілейне видання / Під заг. ред. С.М. Гусарова. Редкол.: О.М. Бандурка, О.М. Головка, В.А. Греченко та ін.-Харків [б.в.], 2015. 352 с.
2. Архів ХНУВС. 1991. Спр. № 01-03. 1991. Т. 1. Арк. 24, 230.
3. Архів ХНУВС. 1990. Спр. № 01-05. Т. 1. Арк. 139.

АНОТАЦІЯ

У статті аналізуються основні аспекти підготовки охоронців громадського порядку в Харкові за перші 10 років незалежності держави Україна, висвітлюється сутність нової парадигми цієї підготовки, її реалізація на прикладі Харківського національного університету внутрішніх справ. У нинішній час Україна переживає глибокі соціально-економічні та політичні зміни. Ці фундаментальні зміни у суспільно - політичному житті пов'язані з реформою судової системи, органів внутрішніх справ, становленням Національної поліції. Концепція розвитку поліції безпосередньо фокусується на вивченні і використанні внутрішнього і міжнародного досвіду в організації та діяльності поліції та міліції. Цікавий досвід у цьому плані було накопичено у перше десятиріччя незалежності України в Харкові, де була розроблена та почала реалізовуватися нова парадигма підготовки охоронців правопорядку. Сутність її полягала в тому, що, по-перше, почалася підготовка саме національних, українських кадрів правоохоронців. По-друге, ця підготовка почала здійснюватися вперше в Харкові у вищому навчальному закладі. По-третє, таким закладом вперше на пострадянському просторі став університет внутрішніх справ, який забезпечував багатопрофільність, потужність та комплексність підготовки охоронців правопорядку. Вказана проблема детально не аналізувалася.

Ключові слова: Україна, роки незалежності, Харківський національний університет внутрішніх справ, підготовка кадрів, охорона громадського порядку.

- 4.Архів ХНУВС. 1992. Спр. № 01-03. Т. 1. Арк. 49.
- 5.Архів ХНУВС. 1993. Спр. № 01-03. Т. 1. Арк. 24
- 6.Боева Тетяна. Олександр Ярмиш: 10 років – перший крок // Служимо закону. 2004. № 10 (34). С. 4.

SUMMARY

The article analyzes the main aspects of training public defenders in Kharkov for the first 10 years of independence of the state of Ukraine, highlights the essence of the new paradigm of this training, its implementation by the example of the Kharkov National University of Internal Affairs. Currently, Ukraine is undergoing profound socio-economic and political changes. These fundamental changes in public and political life are connected with the reform of the judicial system, the bodies of internal affairs, the formation of the national police. The concept of police development directly focuses on the study and use of domestic and international experience in the organization and operation of police and police. Interesting experience in this regard was accumulated in the first decade of Ukraine's independence in Kharkov, where a new paradigm for the training of law enforcement officers was developed and implemented. The essence of it was that, firstly, the training of national, Ukrainian law enforcement personnel began. Secondly, this training began to be carried out for the first time in Kharkov in a higher educational institution. Thirdly, this institution for the first time in the post-Soviet space was the University of Internal Affairs, which provided a multidiscipline, capacity and complexity of training guards for law and order. The specified problem was not analyzed in detail.

Key words: Ukraine, the years of independence, Kharkov National University of Internal Affairs, training of personnel, protection of public order.

7. Знання. Закон. Честь: Національний університет внутрішніх справ. 1994–2004. Харків: Видавництво Національного університету внутрішніх справ, 2004. С. 20.
- 8.Бандурка О. М. Як це було: екскурс в історію // Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків [б.в.], 2015. С. 36–37.
- 9.Урядовий кур'єр. 1994. 5 грудня. С. 6.